

Tvetydigheter kring atomvapnet

Hr Hedlunds uttalande om Sveriges eventuella anskaffande av atomvapen har trots sin oklarhet förmått även herrar Erlander och Ohlin att yttra sig i ämnet. Gemensamt för dem båda är att de vill ha uppskov för att ta ståndpunkt. Hr Erlander hävdar vidare med bestämdhet att vi inte kan tänkas få atomvapen annat än genom egen tillverkning: "Jag betraktar det som uteslutet att vi skall köpa atomvapen utifrån." Hr Ohlin tycks närmast ha samma mening, ehuru han inte särskilt går in på frågan om inköp av atomvapen. Folkpartiledaren tillägger att enligt hans mening hr Hedlund har starka skäl för sin inställning i frågan, såvida inte läget ändras genom förhandlingarna om rustningskontroll. Oviljan att säga någonting klart och gripbart understrykes genom en hänvisning till eventuella framtida debatter inom partiet: "När tiden är inne för oss i Sverige att besluta, kommer jag att förelägga frågan för folkpartiets beslutande instanser och vill dessförinnan inte säga något som binder partiet." Hr Hedlund har också funnit anledning att ta upp ämnet i ett nytt uttalande, som på en punkt synes innebära en precisering: "Om med oss jämförbara länder i vanlig ordning beställt atomvapen, för leverans inom en viss tid, har vi ingen anledning att avvakta leveransdagen. Vi kan inte komma efter i utvecklingen i jämförbara länder utan bör skaffa oss moderna vapen samtidigt med dem." Som jämförbara länder nämnes särskilt Norge och Danmark, och man bör alltså ur hr Hedlunds formulering kunna utläsa att vi enligt hans mening bör handla på ungefär samma sätt som dessa stater. Då hr Hedlund i ett ännu senare yttrande talar om de konventionella vapnen som täljknivar går han ännu ett steg i rätt riktning.

I dessa deklARATIONER, liksom i en rad kommentarer i pressen, talas emellertid om atomvapen i största allmänhet utan att man gör klart för sig vad som närmare avses. Det är nödvändigt att här göra en klar åtskillnad mellan de stridsmedel, robotar, kanoner och jaktplan, som kan användas för att överföra atombomber, men också kan brukas som sk konventionella vapen, samt atomladdningarna (war-heads), som vid behov eventuellt skulle överföras med dessa stridsmedel. Då det talas om produktion av svenska atomvapen menas närmast atomladdningarna eller atombomberna. Sådana bomber är det såvitt bekant inte fråga om att för närvarande tillverka

i andra länder än Amerika, Ryssland och England. I fråga om de stridsmedel som kan användas för överförande av atombomber har emellertid Atlantpaksrådet klargjort att de kan ställas till förfogande för de anslutna staterna redan under fredstid; själva atomladdningarna kan enligt nu gällande bestämmelser utlämnas till paktstaterna endast i händelse av krig. Vad de ryska satelliterna angår är saken naturligtvis intet problem, eftersom dessa stater närmast kan betraktas som delar av Ryssland och deras försvars- och anfallskrafter som delar av Rysslands militära apparat.

Situationen är alltså den att vi möjligen kan få svenska atombomber om sju eller åtta år, medan nästan alla demokratiska stater är försäkrade dels om de stridsmedel som behövs för atombombernas överförande redan i fredstid, dels kan påräkna bomberna i händelse av krig. Då det talas om att vi bör eller inte bör inköpa atomvapen är detta sålunda meningslöst, såvida man menar själva laddningarna, ty med säkerhet kan vi inte, lika litet som Atlantpaksstaterna, i närvarande läge få sådana från USA. Vad som däremot är möjligt är att vi skulle kunna få köpa de berörda stridsmedlen — robotar, kanoner och jaktflyg — från USA, trots att vi inte är anslutna till Atlantpakten. Skulle detta ske, är vi i händelse av angrepp i stånd att bruka taktiska atombomber och kan räkna med att erhålla sådana från USA.

Enligt vår flera gånger uttryckt mening är det denna väg Sverige bör gå. Att vänta på ett svenskt atomvapen i många år innebär att vi under denna tid löper risken att vid ett angrepp sakna de mest effektiva försvarsmedlen. Kunde vi däremot erhålla överföringsmedlen, skulle vi ha helt andra utsikter. Fördelarna av en sådan anordning synes vara uppenbara och obestridliga:

1) Inköpen skulle inte innebära något brytande av vår neutralitet, lika litet som inköpen av exempelvis stridsvagnar och radar.

2) Vårt försvar finge genom överföringsmedlen och möjligheten att vid ett krig förse dessa med atombomber en helt annan styrka och en helt annan avskräckande effekt än tidigare.

3) Vid ett storkrig skulle måhända Sverige löpa mindre risk än de till Atlantpakten anslutna staterna, eftersom vi kunde räkna på att få atombomber blott i händelse av ett angrepp.

Det är svårt att förstå hur ledare av partier som över huvud uppar en klar försvarsvilja kan vägra att ens undersöka möjligheten av en sådan lösning. Men under alla förhållanden borde det vara politikernas plikt att i framtiden klargöra åtminstone vilka vapen de avser, överföringsmedel eller atomvapen i egentlig mening. Som det nu är vet man inte om herrar Erlander, Ohlin och Hedlund menar det ena och det andra. Man kan rent av misstänka dem för att inte bara uttrycka sig suddigt i själva slutsatserna, utan också för att vilja komma ifrån själva problemställningen genom att använda tvetydiga uttryck. Ty det kan väl ändå inte vara så att ledarna av landets politiska partier så fastnat i pensionsfrågan, så litet satt sig in i den internationella debatten om atomvapnet att deras tvetydighet är uttryck för okunnighetens oskuld?